

СЕКЦІЯ 5

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРАВООХОРОНЦЯ

УДК 159.26

Анастасія Миколаївна БОЛЬШАКОВА,

*завідувач кафедри психології факультету соціальних комунікацій
Харківської державної академії культури,
доктор психологічних наук, професор;*

 <https://orcid.org/0000-0002-4343-6694>;

Ольга Василівна РАДЬКО,

*старший викладач кафедри психології
факультету соціальних комунікацій
Харківської державної академії культури,
кандидат психологічних наук;*

 <https://orcid.org/0000-0003-0762-1531>

ПРОФЕСІЙНИЙ ВІДБІР ЯК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ ІНКАСАЦІЇ

Наведено обґрунтування положення про професійний відбір до лав служби інкасації як одного зі складових чинників психологічного благополуччя особистості фахівців. Зважаючи на те, що професійна діяльність інкасаторів відбувається під впливом несприятливих умов діяльності, найголовнішим чинником забезпечення психічного здоров'я інкасаторів є якісний професійний відбір, який запобігатиме професійним захворюванням і професійним деструкціям фахівців.

Психологічне благополуччя особистості в сучасному суспільстві є однією з найактуальніших проблем психологічної науки і практики. Життя людини в водночас протікає в двох площинах: в професійній та особистісній, тому успішність у професійній діяльності неодмінно впливатиме на загальне психологічне благополуччя особистості. Особливої актуальності ідея забезпечення психологічного благополуччя набуває у професійній діяльності фахівців ризиконебезпечних професій, до яких належить професійна діяльність фахівців служби інкасації.

Інкасатор – це уповноважений працівник Державної служби охорони зі спеціальною компетенцією, який доставляє грошові знаки, цінні папери та інші цінності з кас підприємств, установ та організацій усіх форм власності до кас банківських установ або підприємств зв'язку чи інших організацій та в зворотному напрямку. Сутність виконання трудової

діяльності визначено та регламентовано Конституцією та законами України, постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України і Кабінету Міністрів України, а також нормативними актами МВС України та ДДСО.

Вітчизняні та зарубіжні автори по різному трактують поняття психологічного благополуччя особистості, але практично всі наполягають, що це особливості внутрішнього світу людини, які і відзначають її психологічний стан через позитивне ставлення до інших, прийняття себе, автономію, компетентність, наявність цілей, що надають життю направленість та сенс. Загалом, це системний стан людини, який являє собою складний взаємозв'язок фізичних, психологічних, культурних, соціальних та духовних факторів і відображає сприйняття і оцінку людиною своєї самореалізації з точки зору піку потенційних можливостей.

Зважаючи на те, що фахівці служби інкасації весь час знаходяться під впливом різних стрес-чинників, які можливо розподілити на зовнішні (гігієнічні) та внутрішні (психологічні) чинники робочого середовища, постає питання попередження та мінімізації впливу негативних наслідків на особистість фахівців, що сприятиме збереженню фізичної та психологічної складової професійного благополуччя особистості фахівця.

Врахування та поліпшення зовнішніх чинників робочого середовища надасть змогу знизити вплив негативних факторів на фізичну складову. До них належать: специфічні технічні характеристики автомобілів та екіпіровки, що будуть відповідати кліматичним змінам температури; мінімізація підймання важких валіз, що спричиняє проблеми з опорно-руховим апаратом фахівця; тощо.

Але, на наш погляд, найбільш цікавими є психологічні фактори професійної діяльності фахівців служби інкасації до яких відноситься психічна напруга, що обумовлюється потенційною загрозою життю фахівця, носінням вогнепальної зброї, можливістю поранення або загибелі колег, недосконалістю нормативно-правової бази, що регламентує їх професійну діяльність.

Екстремальність, підвищений ризик, загроза здоров'ю та життю – це все чинники, які висувають до фахівця служби інкасації підвищенні вимоги при виконанні професійних завдань, тому психологічним особливостям кандидатів слід приділяти ретельну увагу, з урахуванням цих вимог для подальшого успішного освоєння обраної професійної діяльності.

Професійний психологічний відбір до лав інкасації і є основою успішної професійної реалізації особистістю всього свого внутрішнього потенціалу. Він є невід'ємною складовою психологічного благополуччя

особистості фахівця інкасації, допомагає відібрати тих спеціалістів, що за своїми психологічними складовими максимально реалізуються в обраній професії, та мають професійно-важливі якості, які допомагають ефективному протистоянню негативним впливам.

Як і більшість авторів, ми вважаємо, що професійний психологічний відбір впливає на професійне довголіття фахівця. Ретельно відібраний кандидат в більшій мірі зможе не тільки протистояти негативним факторам професійної діяльності, але й зберегти своє психічне здоров'я, протистояти професійним деструкціям та знизити ризик професійних захворювань, а це неодмінно призведе до вищого рівня якості життя особистості.

Всі перераховані фактори дозволяють зробити висновок, що висока професійна успішність фахівців служби інкасації позитивно впливатиме і на їх особистісне життя, міжособистісні стосунки, та взагалі на відношення до соціального середовища. Саме якісний професійний психологічний відбір кандидатів до лав інкасації і є запорукою психологічного благополуччя особистості фахівців.

Отримано 27.02.2019

УДК 159.98:316.6:378.2

Сергій Олексійович ГАРЬКАВЕЦЬ,
*професор кафедри психології та соціології
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля (м. Сєверодонецьк),
доктор психологічних наук, професор*

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО- НОРМАТИВНИХ УСТАНОВОК ОСОБИСТОСТІ ПРАВООХОРОНЦЯ

Розглядається проблема формування соціально-нормативних установок особистості правоохоронця в сучасних умовах розвитку українського суспільства. З'ясовано, соціальна установка, як психологічний механізм «зв'язує» когнітивні, афективні та конотативні компоненти особистості й зумовлює спрямованість та амплітуду її соціально-нормативної активності у соціальному середовищі.

Суспільні трансформації, що зумовлюють появу нових правовідносин, призводять до якісних змін у соціально-нормативній сфері свідомості особистості. Але наявна суперечність того, що піддається змінам, часто спонукає людей до пошуку власних засобів виживання, що далеко не завжди є конвенційним і просоціальним. На цьому фоні зростають такі інтравертовані прояви, як тривога, самотність,